

Marija Dočkal for. 1.— Lucija Glavaš 50 pučanstva od god. 1890. Broj fiducijsara je po svoj prilici postojeći u pojedinim dà drži mir i red, kad su se ono neki Talijani podobreni od svoje gospode, bili nazvani, jer je od začnjeg izbora od god. 1889. narasao i broj pučanstva. Iz izbora fiducijsara, o broju istih itd., nači će nasi prijatelji tumačenja u našem listu od god. 1889. i u kasnijih tečajih, a bude li trebalo na to opet se povratiti, dati često u budućim brojevima, pobližih razjašnjenja.

Sada je glavno, da se nasi prijatelji u pojedinim občinama sastanu na dogovor, da ustroje izborni odbor i da obrate glavnu pažnju izbornim listinama.

Iz Lovrana početkom veljače Čujemo, da će dobiti lijepe nagradu onaj, koji je pronašao onako fino sredstvo, da se uništiti hrvatska paralela u Levrancu. I ovo na potvrdu poslijednjeg članka „*Iz Liburnije*“.

A Hrvati?

Citaonica „Zora“ u Opatiji i „Bratimav“ u Vodenskom, priredili dne 20. februara t. g. u prostorijah „Zore“ u Opatiji zabavu sa pjevanjem, deklamacijom, predstavom itd.

Veliki pleš priređuje dne 9. t. m. citionača u Puli u kazalištu „Politeama Ciscitti“. Kod pleša svirati će vojnička glasba. Uzaludna za mužkarce 1. for., a za ženske i djece 50. uč. Početak u 8 sati na večer. Pristup imadu samo pozvani. Odbor citionača razasao je vrlo ukusne pozive, a mi mu želimo najsjajniji uspjeh.

„Križ“. Možna molba za ravnopravnost isla je na predsjedničto ministarstva. Uz podpis je na njih mnogo, većina „križa“, t. j. križem podpisanih.

Talijanske novine, imenito i „L’Istra“ izjavili to i što, da tim sramotu hrvatski narod Istra. Nego to nije sramota za naše ljude, već sramota za vladajuću stranku u Istri, za zemaljski sabor i zemaljski odbor, kao i za neke druge oblasti, koje se imadu brinuti za ustanavljanje škola. Takvi su go-

spona Talijani. Čine sve moguće, da nam se neda što nas ide, a onda nam se još rugaju, da neimamo onoga, što bi nam se imalo dati, ili što bi iz toga slijedilo. Bit će jih još, koji njim štograd, vjeruju, da većina može ved sad reći: poznam te kraljiju (maškaru)!

Iz Žminja pišu nam 2. t. m. Kako bilo javljeno, ustrojili smo i ovjere dne 26. decembra 1894. pedružnicu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, u koju se je upisala imo i molitvenih, podpornih i redovnih članova.

Medju prve sa svatom 100 for. brojimo velegradilo je napokon slovenskim zastupnikom, koji zastupaju veliku većinu prečunju one pokrajine, te zaključili u klubskoj sjednici dne 29. pr. m., da se zamoli saborskoga predsjednika — poznatog načelnog prijatelja (?) grofa Fr. Coronini, da nezavilje saborskog sjedniča, dok neubude slovenski klub sa klubom talijanskih zastupnika srušio dogovore, koji se vodi i dok neubude talijanski zastupnici prihvatali sve uvjete, koje njimi slovenski drugovi predložile. Nadalje izjavili slovenski zastupnici g. predsjedniku, da neće više se djelovati u saboru ni u odborskih sjednicama, nebudu li Talijani prihvatali njihove opravdane i pravedne prelogove. Uslijed tog odlučnog konflikta slovenskih zastupnika nastala je velika napetost u političkim krugovima Primorja. Između Gorice i Trsta radio je neprastano brzojav. G. kr. namjestnik vit. Ricaldi pošao je glavom u Goricu, da umiri „pobunjene“ duhove, što mn je, bi uispio i što jo mogao stvarno otečivati, koji pozna više nego li golubinju čud slovenskih zastupnika u gorickom saboru.

Iz Poreštinejavaju nam, da je občinsko poglavarstvo po sebi dalo pribiti, neke oglase talijanske, u kojih se narod poziva neka ne vjeruje otim nekim, koji su hodili okolo,

da se narod podrži i podpiše, da boće svoj hrvatski jezik kod svih oblasti, i pečate i tabete u hrvatskom jeziku. U tom proglašenju je rečeno, neka oba naroda živu u slogu i miru. Kako se viđi, porečka gospoda već znaju, da dva naroda (entrambe te nacionalitete, govorimo) živu u porečkoj občini. Kasno je go spodo, pak još usta dosta pametni! Ako smo dvoje narodnosti, zasto ona onda samo talijanski pište? Ali, na to odgovorite! Žašto i Vi i Vaša policija dopuštate pjevati, da se u Istri negoviti nego talijanski? Dajte nam odgovor na to! I mi pozivamo narod, neka se već da sljepiti u voditi — od talijanske stranke, pak će biti bolja.

K izborom fiducijsara za predstojeće zemaljske izbore. Na upit prijatelja iz naše pokrajine, kolik će biti broj fiducijsara u pojedinim občinama, odgovaramo ovim občenito, da će se obaviti izbor fiducijsara na temelju § 14. zem. izbornoga reda, koji utvrđuje jednoga fiducijsara na 500 stanovnika jedne občine —; ako ostatak

dosiže broj 250, smatramo se ima kano da je celih 500 stanovnika; ako je ostatak niz od 250, tad ovi nedolazi u račun. Birati će se na temelju zadnjeg popisa

čete, što je prošlo jesenjeg poslana u Bale, i to je zbilja vrijedno samo naše gospode Talijani, drugačia po svetu jedva je toga. Župani da su „hlapci“ načelnikovi!! i da nestmijetu nista činiti bez njega!! Župani imadu doista obavljati ono, što juh načeli načelnik u stvarih tičućih se uprave občine, i zato nisu „hlapci“, nego neka vrst občinskih činovnika. Ono počinje u Istri postavljen u talijanski vojske u Valle radi mura, koji su pomutili neke mirovac.

Načelnik gospodari od občine Smoljani, imamo mnogo posjeda u občini Valle, dapaće kogod skoro više nego li u našoj občini. Ako dodje do toga, da trošak za ovo izasljanje vojske bude morao biti povraćen od občine Valle, bojimo se, da bi ona ta razdjela našeg poreza na svaku zemlju toliko, i tako bismo mi moralni pomagati njima, da plate trošak, mi koji se nismo nikada protivili održavanju naših občinskih oblasti, i koji smo zadovoljni da napisi na sudu i kod svake druge oblasti budu učinjeni u oba jezika, koji se u Istri govore, to jest talijanski i hrvatski iiti slovinški.

Zato mi občinari Smoljani u imenu naše djece već sada protestujemo protiv onomu trošku, aki bi uao se mislio napraviti, jer nije zakon, da mi budemo podezani za naše verno ponasanje.

I tako molimo priklinio taj slavni carski kraljevski kapitanat, da ovu našu molbu dade napred, kamo se dosta, i da nas branu od zla.

Smoljani, dne 17. januara 1894.

Ljudi su pravo učinili, neka se znače, da i ne još u Istri. Čujemo, da se i Krmelj i neka druga sela pripravljaju isto tako protivstavati, da ne pade na njih trošak, a bilo bi i pravo, jer zašto da oni mirni plaćaju tuđe grijehu.

Naše učilištvo moli nas, da se putem našeg lista zabavimo najdražniju veleštuva nomu g. Juri Ružiću veletržcu na Ricci, sto je sve naše pučke škole pod konac god. 1894. blagohotovo podarile krasnimi poučnim knjigama, čemu se mi ovim vratim rado odazivjeno, kličem plemenitom dobrovoru: *Sevišnji nagrada Te stestrku!*

K molbama za provedenje ravnopravnosti dobili smo još polovicom decembra prošle godine ove radike, obzirom na porezne občine i mještane občine Motovuna. Podpisalo ih je podkrizalo molbu osoba 206 u Novakih, 158 u Kalduru, 154 u Karobji, 120 u Rakotolabu, 74 u Montiriju, 71 u Zumesku, i u Brkaču tisk Motovuna, gdje su ljudi jake ovlivni od gospoda u gradu, 9. iz slike mogu grada Motovuna. Sve se to obavilo u dva dana, a da bježe više vremena, i više bi se jih bilo našlo. Starici dali su podpisati ili podkrizati i svoju mužku dječju. Načelnik motovunski, gosp. Tomasi, onaj isti, koji je i u saboru govorio onako žestoko proti jeziku naroda, koji sačinjava ogromnu većinu motovunske občine, doznao je za ta podpisivanja i podkrizivanja, kad bijaha već obavljena. Gospodin načelnik htio je skočiti iz kože radi toga. Pozvao je županije svih redovnih občina, naškočio na njeg kano izvan sebe, i opovravio ih najgrovozivitije. Izderao se je na njeg kao na svoje „hlapce“, koji neimaju bez njega ništa poduzimati. Spustio se je tom prilikom na svećenike, kojim da se neima vjerovati: nego i crkvi, i čestitili sami u njima. Kad je svršio svoju „filipku“, onda je uteo jednoga po jednoga na zapisnik, pitajući ih, tko je one tiskanice poslao, koliko imade pučanstva u pojedinim poreznim občinama, i koliko se je podpisala ili križa učilištima u pojedinim. Naši čestiti župani odgovarali su, da je svejedno, otkud su molbenice došle. Oni su njih pročitali ili čuli i razumjeli. Uvidili su, da se u molbama zahtjevala stvar poštena i pravedna, pak su ih ne samo podpisali, nego i nastojali, da to i drugi čine. Kad je sva to svršilo, onda je načelnik dao svakom po 1. for., i odpremio ih s nalogom, da slične stvari već neobavljaju prije nego li njega popitaju, jer su svaki njih jedna njegova ruka, koja nijedna nesmisla nista bez njega učiniti.

Iz recenjena vidi se, da su i ljudi naša gospoda talijanska. Htjeli bi, da naša gospoda svećenici posluju samo u crkvi. Oni rade u crkvi, kada svećenici každe su djevnosti, vrše svoje dužnosti; ali imadu i pravo, da se brinu za svoja stada i izvan crkve, a čine to u duhu same vjere i u korist same vjere, jer vjera Isukrstača zahtjeva pravednost za sve, i jer je i za vjeronosne boje, ako ljudi nisu zaduženi i ovisni od bud koga. Naš narod to zna, i časti i sluša radio svoje čestite svećenike za kršćansko katoličku vjerd i za hrvatsku narodnost. I na tom cast-i-narodu i svećenikom! Gospodin načelnik motovunski Tomasi, nit itke drugi neće

toga zapriječiti. Taj gospodin htjebi za braniti i molbe državljana u ustanovoj državi! To je zbilja vrijedno samo naše gospode Talijani, drugačia po svetu jedva je toga. Župani da su „hlapci“ načelnikovi!! i da nestmijetu nista činiti bez njega!! Župani imadu doista obavljati ono, što juh načeli načelnik u stvarih tičućih se uprave občine, i zato nisu „hlapci“, nego neka vrst občinskih činovnika. Ono počinje u Istri postavljen u talijanski vojske u Valle radi mura, koji su pomutili neke mirovac.

Načelnik gospodari od občine Smoljani, imamo mnogo posjeda u občini Valle, dapaće kogod skoro više nego li u našoj občini. Ako dodje do toga, da trošak za ovo izasljanje vojske bude morao biti povraćen od občine Valle, bojimo se, da bi ona ta razdjela našeg poreza na svaku zemlju toliko, i tako bismo mi moralni pomagati njima, da plate trošak, mi koji se nismo nikada protivili održavanju naših občinskih oblasti, i koji smo zadovoljni da napisi na sudu i kod svake druge oblasti budu učinjeni u oba jezika, koji se u Istri govore, to jest talijanski i hrvatski iiti slovinški.

Mihotić (občina Kastav) početkom februara Molim Vas, velećenjem gospodine urednice, da i meni maleni stupac u cijenjenoj „Našoj Slogi“ ustupite, da Vas obavjestim o naših poslijednjih zgodbi i nezgodah. Imadu i kod nas koješta, što će Vaše cijene čestite zanimati. Odposlale su i ovđesjene Hrvatice molbu na visoko namjestništvo, da se im dozvoli osnovati podružnica sv. Cirila i Metoda za Istru, te željno očekuju potvrdu, da uz moguću i one na korist toga vele vrijednoga društva raditi, pa da ne zaostanu za poseznami iz Kastra i Opatije. Ovih je dana naše buduće članice zadesile velika žalost, a naša buduća podružnica izgubila je već jednu članicu. Žalost njihova dijeli s njima čitava županija Perenči, a napose sebo Mihotić. Utorka na 28. pr. m. izručimo majci zemlji, u crkvu mladosti u 20. godini, Mariji Macrotić, koja je takodjer želila, da vidi osnovanu našu podružnicu i biti joj suradnicom i članicom. Dobro je Bog htio dragcije! I njezina bila mila ona skromna ljubica, naša dobra Mimica, te je pozvao sebi, da mu resi rajske dvore, a gorko razrušio njezinu roditelje, rodinu i drugarice. Žalost, koju osjećaju njezini razvijeni roditelji, moje pero opisati nemože. Vidili su muke njezine težke bolesti jobski snati, a napokon morali ju izgubiti!

Utehio nek im bude to, što njihova tngu diele s njima sv. koji su dobru Mimicu poznali. Njezine su joj druzice izkazale ljubav, oktiv joj odar vjećici i prekrasnim svjećim cvjećem, šta njoj ga poklonio njezin vredni ujak. Udeste su joj takodjer krasan sprovod, kakvog još nijedna djevojka u Rukavčkoj kapanjima imala nije. Sprovod učestvovao je mnogo občinstva, što je dozvano, koliko je pokonjica obljubljena bila. Na groblju kako nemoguće njezine drugarice odjeliti od olovne groba, nego glosu jecaju i zazivaju svoju druticu — dobru Mimicu. Time u kratko reček, što u ovo poslijedje vreme doživjesmo, a našoj mlij i nezaboravnoj Mimici kličem u ime njezinoj razveljene dragarice: Bog da tvojom plemenito dijeli s njima sv. ciril i metoda, a onda moći Bog, da mihotička podružnica naskoro utemeljena bude, te da crvate i napredje na korist istarskog patriarka, kojemu pomoći zeli, tvojim pako razrušenim roditeljem, da podieli jakost u njihovoj velikoj tugi.

Drživotit talijanskog pošte maštira. Pod konac g. 1894. razposlala je uprava „Pučke knjige“ u Zadru po ulaganju gosp. Jure Ružića, veletržca na Ricci, 81 učionici u Istri kujizica raznog potučnog sadržaja, što je izdaje društvo „Pučka knjiga“.

Jedan omot tih knjiga bježe naslovljen kako sledi: „Slavna uprata pučke škole — Višnjian, Baćev, pošta Vižinada, Istra“. Taj omot bijaše vracean u Zadar sa opazkom: si risipne perci non si conosce la lingua. Li dirigenza. Oliner. Na počastnoum pečatu čita se „Višnj...“ (biti č. Visnjican.)

Stavljuju do znanja sl. ravnat pošta i brzovaja ovo drživotit i bezrazumno potpisanje podredjenog mu pošte meštira, u Istri, očitajemo ovlin, da smo slavnoistomu pripraviti dati na uvid dotični omotni list.

Kao ulaznicu k zabavi, koju prirođeno ženska i mužaka podružnica sv. Cirila i Metoda u Opatiji dne 5. januari, priposlao je g. R. Katalinić Jeretov s krune.

